

Пряко договаряне по ЗОП

Практическа карта за публични възложители по Глава двадесет и пета от ЗОП и контролния модел на Програма Interreg VI-A IPA България–Сърбия 2021–2027

Кога?

При обществени поръчки на стойност по чл. 20, ал. 2 ЗОП, но само когато е налице изрично законово основание за пряко договаряне. Прогнозната стойност и натрупването се проверяват първо.

Как?

Възложителят мотивира основанието, определя допустимия кръг лица, при нужда изпраща покана, провежда преговори когато законът ги изисква и сключва писмен договор.

Основното правило

Пряко договаряне не означава „директно възлагане“. То е процедура по ЗОП със специално основание. Основанието трябва да съществува към датата на откриване, да е мотивирано в решението и да е подкрепено с доказателства.

Процесът с един поглед

01 Стойност и режим	02 Правно основание	03 Кои лица?	04 Решение / покана
05 Оферти	06 Преговори*	07 Избор и договор	08 Изпълнение

* Не при всяко основание има самостоятелен етап на преговори.

Версия 1.0 · 6 септември 2026 г.

1. Първо докажете основанието

Чл. 182, ал. 1 ЗОП позволява пряко договаряне при основанията по чл. 79, ал. 1, т. 3 и т. 5-9, както и в пет допълнителни хипотези. Следващият списък е практическо обобщение - за конкретния случай винаги проверявайте точния текст на закона.

Само определен изпълнител	Уникално произведение/творчески продукт; технически причини; изключителни права. При технически причини/изключителни права трябва да няма достатъчно добра алтернатива и липсата на конкуренция да не е изкуствено създадена.
Специални доставки	Стоки за изследване/експеримент/НИРД; допълнителни доставки от същия доставчик; стоки, търгувани на стокова борса.
Особено изгодни условия	Доставки или услуги при особено изгодни условия от лице, което прекратява дейността си, синдик/ликвидатор и сходни процедури.
След конкурс за проект	Услуга след конкурс за проект - покана до класирания или до всички класирани участници според условията на конкурса.
Неотложност / неуспешна процедура	Изключителни обстоятелства, които не се дължат на възложителя; или прекратено публично състезание без оферти/с неподходящи оферти при несъществено непроменени условия.
Други основания по чл. 182	Краткотрайна възможност за особено изгодна цена; повторение на строителство/услуги при предварително предвидени условия; услуги по приложение № 2 в посочения в закона стойностен режим.

Три въпроса към всяко основание

- 1) Всички законови предпоставки изпълнени ли са едновременно? 2) Има ли доказателства за всяка от тях?
- 3) Съществували ли са фактите към момента на откриване на процедурата?

Когато основанието произтича от предходна поръчка

Ако прякото договаряне се основава на резултат от предходна процедура, конкурс или първоначален договор, проверете и този предходен процес. Програмният контролен лист изрично изисква такава проследимост при приложимите основания.

2. Кого каните и трябва ли да има преговори?

Това е най-честата логическа грешка при прякото договаряне: специалното основание не означава автоматично, че има само един възможен участник. Кръгът на поканените лица следва конкретното основание.

Един или повече икономически оператори?

- Когато самото основание сочи конкретен изпълнител - например единствен възможен оператор поради технически причини/изключителни права, допълнителни доставки от същия доставчик или повторение при първоначалния изпълнител - поканата логично е насочена към него.
- При други основания законът не определя автоматично конкретно лице. Тогава възложителят трябва да прецени кой има право и реална възможност да участва и да запази конкуренцията, доколкото основанието я допуска.
- При краткотрайна възможност за покупки на цена значително под пазарната, законът изисква да бъдат поканени всички лица, които предлагат съответните стоки или услуги на такива цени.
- При услуги по приложение № 2 по чл. 182, ал. 1, т. 5 договор може да се сключи само ако има най-малко трима класирани участници.

Не бъркайте „пряко договаряне“ с „договаряне без предварително обявление“

И двете процедури използват специални основания, но са различни режими. Прякото договаряне е в Глава 25 и се прилага за стойностите по чл. 20, ал. 2; договарянето без предварително обявление е отделна процедура за публични възложители по чл. 79.

Преговорите не са автоматично задължителни във всеки случай

Програмният контролен лист, позовавайки се на ППЗОП, отличава основания, при които може да се премине към договор без самостоятелен етап на преговори, от основания, при които преговорите са задължителни. Затова проверете конкретното правно основание още при подготовката.

При повече от един

Редът на преговорите се определя по приложимия процедурен ред; участниците се третират еднакво.

Поверителност

Договореното с един участник не се разкрива на останалите без негово изрично съгласие.

Документиране

Преговорите и постигнатите договорености трябва да оставят ясна документална следа в протоколите.

3. Решение, договор и бърза самопроверка

Решението за откриване е основният документ, в който се мотивира приложимото основание и се определят лицата за участие, когато това се изисква. След провеждане на приложимите действия възложителят сключва писмен договор по чл. 112 ЗОП. Измененията са допустими само при условията на чл. 116.

Публикуване след договора

По чл. 185 ЗОП възложителят изпраща за публикуване обявление по образец в 30-дневен срок от подписването на договора, от подписването на допълнително споразумение по чл. 116, ал. 1 и от приключването/предсрочното прекратяване на договора.

Бърза самопроверка

- ☐ Проверихме прогнозната стойност, сходните дейности и натрупването и сме в стойностния режим по чл. 20, ал. 2.
- ☐ Организацията е публичен възложител и прякото договаряне е приложима процедура за конкретния случай.
- ☐ Идентифицирали сме точното правно основание по чл. 182, ал. 1 във връзка с чл. 79, ал. 1, когато е приложимо.
- ☐ За всяка предпоставка по основаниято имаме конкретно доказателство.
- ☐ Фактите са съществували към датата на откриване, а не са възникнали или документираны постфактум.
- ☐ Ако основаниято зависи от предходна процедура/договор/конкурс, проверили сме и тази предходна процедура.
- ☐ Поканили сме правилния кръг лица; не сме приели автоматично, че договаряне означава само един участник.
- ☐ Проверили сме дали конкретното основание изисква отделен етап на преговори.
- ☐ Ако има повече участници, предоставяме еднаква информация и документираме преговорите.
- ☐ Избраният изпълнител отговаря на изискванията, а договорът отразява офертата и постигнатите договорености.
- ☐ След сключването следим реалното изпълнение и измененията по правилата в Документ 06.

Официални и практични източници

- Закон за обществените поръчки - консолидиран текст, публикуван от АОП, източник към 08.06.2026 г. [Отвори източника](#)
- Interreg VI-A IPA България–Сърбия 2021–2027 - официален контролен лист за процедура на пряко договаряне по ЗОП, приложим за публични възложители.
- Използвайте заедно с Документи 02–06: прогнозна стойност; спецификации/критерии/методика; публикации и срокове; оценяване и равно третиране; договор и изменения.